

KURIŠČA IN DRUGI ZDRAVLJU ŠKODLJIVI ONESNAŽEVALCI ZRAKA

(priporočila občanom)

Približuje se nova kurilna sezona in ker je vsako kurjenje škodljivo za zrak in naše zdravje, bi vas želeli spomniti na nekatere bistvene elemente, ki znatno omilijo posledice kurjenja.

Zadnja leta se gospodinjstva vračajo h kurjenju na lesno biomaso. Čeprav je les naravnega izvora in iz vidika izpustov CO₂ nevtralen, pa vendar ni tako neškodljiv, kot izgleda na prvi pogled. Pri nepravilnem kurjenju se sproščajo zdravju škodljivi prašni delci PM₁₀, PM_{2,5}, PM_{0,1} in še drugi onesnaževalci (poleg ogljikovega monoksida, hlapnih organskih spojin, dušikovih spojin, težkih kovin,..), ki ogrožajo predvsem dihalne organe in povzročajo srčno žilna obolenja. Zato je nadvse pomemben pravilen način kurjenja.

Za zmanjšanje škodljivih emisij je zelo pomembna **ustrezna kurilna naprava**, (certifikat o skladnosti), **strokovna vgradnja naprave**, **primerno gorivo**, **pravilen način kurjenja z dotokom zraka in redno vzdrževanje kurilne naprave**.

Pravilen način kurjenja je odvisen predvsem od: **pravilne priprave drv** (suha drva do 20% vlažnosti, ustrezne velikosti, trikotne oblike), **priprave kurišča** (odstranitev pepela, čiščenje rešetk, odprtje lopute,..), **pravilne podkuritve** (drobno nasekana drva za podkuritev, polena, zložena v manjšo skladovnico, na vrhu vžigalni material – lesna volna, vžigalica,..) in **dodajanja polen** (eno do dve poleni za vzdrževanje toplotne moči).

Pokazatelji pravilnega kurjenja so predvsem: **vrsta plamena** (svetel plamen brez rdečih in temnih odtenkov), slabo viden in **svetel dim** ob izstopu, **svetel pepel** brez delcev kuriva, kurišče mora biti **brez oblog** in dimnik **brez katranskih oblog**.

NE KURIMO: embalaže, obdelanega lesa (barvan, lakiran), ivernih plošč, plastike in kakršnihkoli gospodinjskih odpadkov ter vlažnega lesa!

Poleg kurjenja v kurilnih napravah, ki je zagotovo eden večjih onesnaževalcev zraka, pa ljudje počnemo še druge aktivnosti, ki poslabšujejo kakovost zunanjega zraka:

- **Kurjenje suhe trave in odpadnega obreza** v naravi, pri čemer se sproščajo velike količine dima v katerem so delci PM vseh velikosti. Priporočamo, da občani tovrstne organske odpadke kompostirajo ali jih odložijo v za to namenjene posode za biološke odpadke ali pa jih odpeljejo v zbiralnico za ločeno zbiranje odpadkov, kjer se sprejema t.i. zeleni obrez;
- **Kurjenje kresov** ob katerih nastajajo velike količine PM delcev, še posebej, če na kres naložimo vrsto odpadnih materialov, ki niso primerni za kurjenje (odpadni les, pohištveni deli, gume, razna embalaža,...);
- **Ognjemeti in druga zabavna pirotehnika**, ki ob eksploziji sprostijo v ozračje veliko število produktov v obliki plinov in predvsem nanodelcev, ki imajo zelo majhno maso ($<0,1 \mu\text{m}$), lebdiijo v zraku in z vdihom zaradi svoje majhnosti prodrejo v krvni obtok, notranje organe in prodrejo skozi kožo. Če je le mogoče se izognimo ognjemetom in pirotehniki ter uporabimo svetlobne ali druge okolju bolj prijazne efekte;
- **Pečenje živil na žaru**, pri čemer se ob stiku mesnih sokov in maščob z ogljem tvori dim, v katerem je obilica heterocikličnih aminov (HCA) in policikličnih aromatskih ogljikovodikov (PAH), ki sta povezani z rakom. Zelo pomembna je pravilna priprava mesa in način peke!
- **Prižiganje sveč, vrtnih ognjev, bakel** (dimnih in parafinskih) in drugih elementov, ki nam pričarajo romantično vzdušje na prostem ali v stanovanju. Sestavljeni so iz parafina, ki je stranski produkt naftnih derivatov in pri gorenju sproščajo za dihalni sistem škodljive snovi (zmes nasičenih ogljikovodikov).

ZAVEDAJMO SE, DA LAHKO S SVOJIM DELOVANJEM MOČNO VPLIVAMO NA KAKOVOST ZUNANJEGA ZRAKA, KI GA VDIHAVAMO. POMISLIMO NA SVOJE ZDRAVJE IN ZDRAVJE DRUGIH LJUDI TER OMEJIMO VSE TISTE DEJAVNOSTI, KI NISO NUJNO POTREBNE!

Viri:

- Spletne strani Ministrstva za okolje
- Spletne strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- Spletne strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ)

Pripravi:

Medobčinski urad za varstvo okolja in ohranjanje narave
September 2019